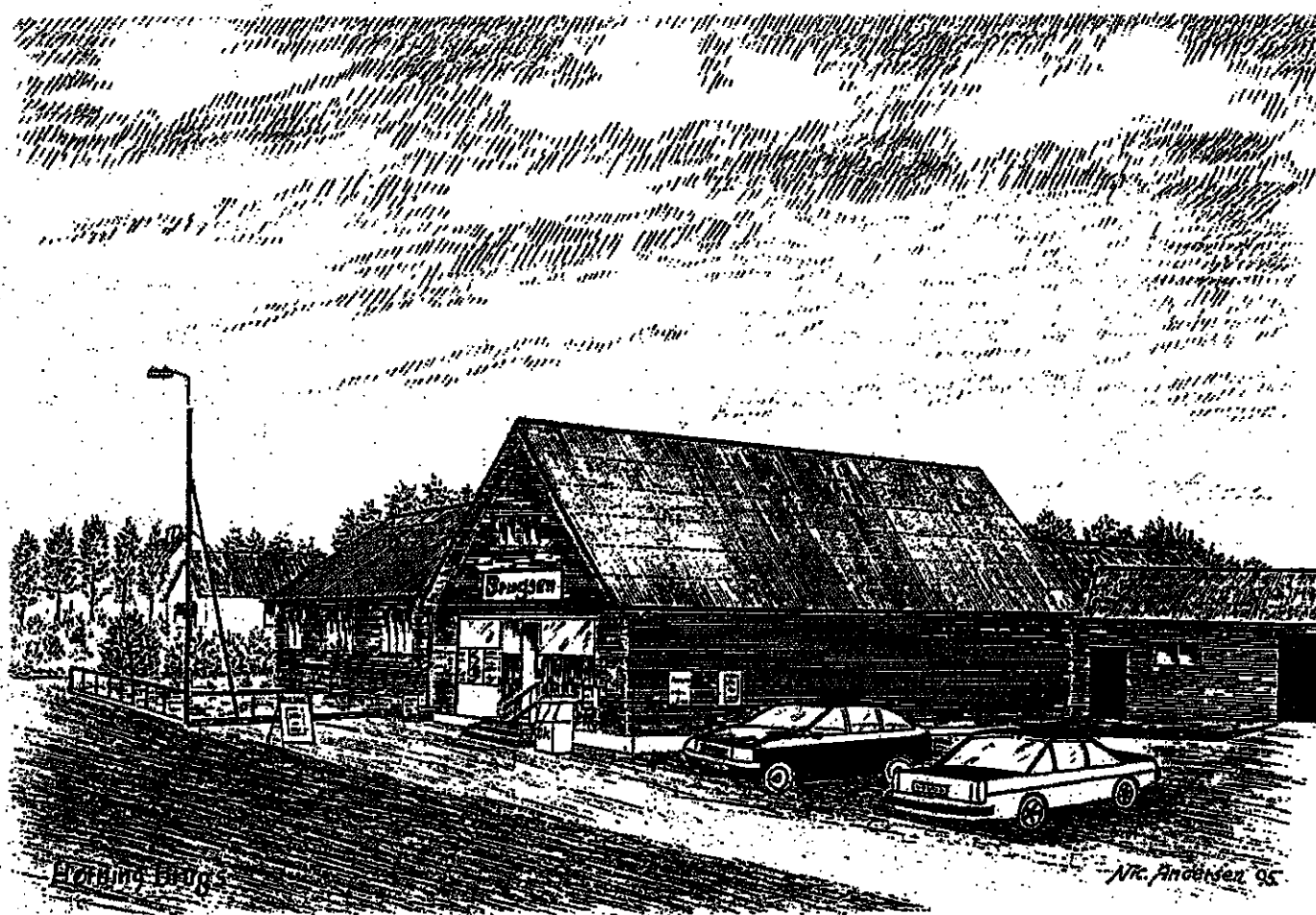

Horning Brugsförening

28. November

1895 - 1995

Med dette lille skrift gratulerer vi Hørning Brugsforening og dens medlemmer med de 100 år.

Skriftet er et kort rids af de forløbne 100 år. Det viser os lidt af, hvilken stor arv vi har fået af de fremsynede mennesker, som tog initiativet for 100 år siden, og alle de der siden har medvirket til, at Brugsen idag er en god og nødvendig del af byen og egnen.

Måtte skriftet inspirere os alle til at yde hver vort bidrag til, at arven føres videre i samme ånd og i pagt med tidens og fremtidens krav.

Vi vil hermed sige tak til alle vore nutidige og fremtidige kunder i Brugsen, samt til alle der har bidraget med deres vid, tid og interesse til jubilæets gennemførelse.

Tillykke med de 100 år.

Bestyrelsen

Hvad udad tabes - må indad vindes...

- blev Danmarks løsning efter krigen i 1864. Tabet af Sønderjylland var et hårdt slag, næsten alt hvad landet kunne bære. Nu måtte Holger Danske vækkes til mere fredelige sysler. Danmark skulle reddes og rejses nord for den nye grænse. Som det mest jordnære tog Dalgas fat på Hedens opdyrking. Direkte og indirekte skabtes ting og begreber som stadig trives på bedste måde. Åndelige bevægelser opstod, folkehøjskolerne bredte sig over landet. Vel nok en guldalder i menigmands og ikke mindst landboernes almene oplysningstid.

I tråd med alt dette ville præsten i Thisted, Hans Chr. Sonne, gerne yde sin indsats for sine medborgere, men hvad kunne han gøre? Han forsøgte med ugentlige oplysningsmøder og foredrag for byens arbejdere. I sig selv en udmærket ide, men det var ikke der tilhørerne følte det største afsavn. De lod Sonne forstå, at det daglige udkomme trængte sig i forgrunden. Det gav ham grund til eftertanke. Han erindrede at have hørt om nogle vævere i den engelske by Rochdale, der i forsøg på at forbedre dagliglivets vilkår, havde startet verdens første brugsforening. Efter flere drøftelser med sine sognebørn blev man vakt for ideerne og i 1866 oprettede Sonne Danmarks første levedygtige brugsforening.

Denne spæde spire viste sig at udvikle sig endog meget kraftigt. Thisted Arbejderforening trivedes fint og fik hurtigt aflæggere i andre købstæder. Ude i de små landsbysamfund kom foreningerne senere, men det blev dog her dominansen kom. Herude, hvor fællesskabet var en selvfølge og lige så gammel som landsbyerne selv, var grundlaget næsten forberedt. Man var begyndt at købe og sælge mere. Mejerier og slagterier dannedes for afsætning af produkterne og brugsforeningerne blev det lokale indkøbssted. Alt var organiseret efter samme principper: Solidarisk ansvar, åbent medlemsskab, en mand én stemme og forholdsvis overskudsdeling.

Foregangsmændene på de forskellige steder har stået famlende over for den påtagne opgave. Nogle få skriftlige oplysninger fandtes, men derudover har man klaret det hele på lokalt plan.

Hørning 1895.

Efterhånden som brugsforeningsbevægelsen bredte sig i sidste halvdel af attenhundredetallet blev også beboerne i Hørning opmærksomme på ideen. Helt præcis hvem, der har taget initiativet til at starte Hørning Brugsforening, ligger ikke helt klart, men mange har været interesseret.

I det tidlige forår 1895 cirkulerede en liste i by og omegn, der havde til formål at give en oversigt over, hvor mange der var interesseret i at være medlem af en kommende brugsforening. Efter listens tekst at dømme har ideen allerede cirkuleret i Årslev, hvor der havde vist sig stor tilslutning. Denne tilslutning viste sig også i Hørning, hvor ialt 58 skrev sig på listen.

Beslutsomheden var stor, idet de interesserede blev, som der står i teksten, bedt at give møde på en indvarslet generalforsamling søndag den 24. kl. 15.00. Nøjagtig hvilken måned dette finder sted vides ikke, men ved en senere generalforsamling den 29. maj 1895 i Hørning Forsamlingshus vedtages lovene for Hørning Brugsforening. Dette må anses som stiftelsen af foreningen - selvom der går endnu nogle måneder, inden der startes med handel i foreningens regi. Disse måneder må være brugt til at skaffe kapital og senere bygge foreningens butik eller "uddelingslokale" som det kaldtes dengang. Den første åbningsdag var den 27. november 1895.

Bygningen eksisterer stadig, idet den nu fungerer som Viggo Christensens snedkerværksted. Fysisk var den åndelige bevægelse også knyttet sammen, idet skole, forsamlingshus og brugs jo er bygget i umiddelbar nærhed af hinanden.

Tilladelse til at drive forretning, blev givet den 14. november 1895, hvor det første næringsbevis er udstedt. Her i hedder det, at alle varer måtte forhandles, undtaget dog apotekervarer, brugte sager og alle slags destillerede stærke drikke.

Løve for Hørning Brugsforening.

Som tidligere nævnt blev foreningens første love vedtaget på en generalforsamling den 29. maj 1895. Lovene var meget udførligt formulerede, hvorfor der var hele 30 paragraffer. Formålsparagraffen lød som følger:

Foreningens Formål er: Ved Sammenslutning til Fællesindkøb og ved konstant Betaling at gøre et fordelagtigere Indkøb af Livsforbrødsvarer og andre Brugsgenstande.

Ingen tvivl om, at formålsparagraffen levede op til andelstankens idealer, nemlig ved fælles hjælp, at frigøre sig fra kapitalens bestemmende bånd. Her var det især de store købmandsgårde i Randers, der dikterede de økonomiske betingelser for gårdene og dermed også for almen mand i det hele taget, idet afhængigheden af hinanden lokalt var stor.

Af særlig interesse er paragraf 3, idet den beskæftiger sig med fremskaffelse af driftskapital. Her kan man læse, at bestyrelsen har bemyndigelse til at

optage lån på op til 1000 kr. Yderligere kapital fremskaffes ved indskud fra medlemmerne, der skulle betale 2 kr. hvis de ejede mere end 1 td. hartkorn og 1 kr. hvis de ejede mindre. Tjenestefolk betalte 50 øre i indskud.

Hvordan foreningen i 1896 kan skylde 5600 kr. væk, må stå hen i det uvisse.

I paragraf 5 hedder det, at tjenestefolk optages som medlemmer, dog har de ingen stemmeret. Selv om tidens åndelige bevægelse handlede om ligeret for alle, var der dog grænser.

Man kan uden tøven sige, at bestyrelsens indflydelse var stor, for som der står i paragraf 15:

*Styrelsen besørger alle Indkøb, bestemmer Udsalgspriserne og afgør hvert Halv-
ar Foreningens Formues tilstand. Den antager og afskediger Foreningens Meddele-
re, bestemmer ved derved oprettet Kontrakt hans Løn og Forpligtigelse og fører Til-
syn med ham. Den passer at Regnskabet aflægges i rette Tid i revideret Stand og
fører Tilsyn med Hædernes Ophævelse og Foreningens Fiendele.*

På generalforsamlingen den 29 maj 1895 blev 53 personer indskrevet som medlemmer. Her valgtes også den første bestyrelse, bestående af syv personer. Foreningens første formand blev gårdejer Niels Hornbæk og til forretningsfører skolelærer A. Busk.

Medlemsskaren talte personer fra alle samfundslag, hvilket kan ses af de mange forskellige titler medlemmerne er indskrevet med. Her kan kort nævnes: Husmand, Møllersvend, Teglbærder, Gårdejer, Hospitalslem, Møllejer, Arbejdsmand, Tømrer, Skomager, Smed, Skrædder og Husejer.

Ingen tvivl om, at vigtigheden af disse love var af stor betydning for de involverede, hvilket kan ses af nøjagtigheden, hvorpå de er skrevet.

*Undertegnede indtræde som Medlem af Hørring
Præsteforening og som medlem indtræde i
de foranstaaende Love.*

Nr.	Medlemmernes Navne	Livsstilling	Bopæl	År
1	Ehr. Sørensen	Bødder	Hørring	
2	Kristen Pedersen	Husmand	Hørring	
3	Loren Kristian Petersen	Husmand	Hørring	
4	Peter Frederiksen	Husmand	Hørring	
5	Peter Nielsen	Arbejdsmand	Hørring	
6	Niels Jørgensen	Arbejdsmand	Hørring	

Severin Rasmussen med familie.

Foreningens første uddeler hed Severin Rasmussen. Betingelserne for at tiltræde stillingen var barske. Således var det forretningsføreren, der havde det sidste ord i alle forhold, men på trods af dette måtte uddeleren påtage sig skylden for alle misforhold, så som manglende varer, forkert vægt på varer og lign.

Åbningstiden var et kapitel for sig, idet der skulle holdes åben hver dag fra kl. 6.00 til kl. 22.00, om søndagen dog kun til kl. 9.00.

Lønnen var udelukkende afregnet efter omsætningen svarende til 5,5%. Men så skulle han også selv afholde udgifterne til svind og andet tab, indpakningspapir, bindegarn, brændsel og belysning.

For overhovedet at kunne indtræde i stillingen, skulle der stilles en garanti på 2000 kr. Til sammenligning skal nævnes, at Severin Rasmussens første årsløn lød på 1206,04 kr. Det første år lykkedes det for uddeleren, at skabe en omsætning på 32326 kr. og et overskud på 1415 kr.

Historien fra dengang til nu.

Vi har i det følgende valgt at beskrive Hørning Brugsforenings historie gennem tre personlige skildringer. De vedrører forskellige tider og forskellige emner, men giver samlet et indtryk af Brugsens udvikling.

Fra min tidligste barndom er der mange erindringer om Brugsen. Mange af de der var med til at oprette den, har jeg kendt og agtet. Brugsen var en del af hverdagen. Jeg oplevede den, først ved hånden af større søskende eller i følge med en beboer fra Hospitalet, senere løb jeg selv derhen og blev gode venner med Severin og de mange unge som var der. Det gjaldt både dem der havde hjemme der og de skiftende ekspedienter.

Der var atmosfære i den gamle Brugs. Udvendig var der ikke meget. Den store lem i gavlen ud til vejen var spændende. Der var hejseværk og når de store sække blev hejset op, stod vi med åben mund og var meget imponerede. Nede på hjørnet var der en stor smedet ring, beregnet til at binde hestene ved, mens kusken var på indkøb. Mange heste var dog så skikkelige, at de ventede tålmodigt. Brugskuskens hest var vant til ventetiden og ringen blev kun brugt, når han havde skiftet hest.

I uvejr kom folk ofte ridende udefra for at hente varer. Det så flot ud, når de efter indkøb steg til hest med rygsæk og pakker. En rytter husker jeg. Det var Svend Åge ude fra ejendommen mellem Stampen og Ejstrupgården. Han var meget høj og havde islandske heste. Derfor slæbte hans træsko altid i sneen og lavede spor.

Severin Rasmussen med sønnen Ejnar
og medhjælper Katrine.

Postkassen, som stadig hænger på samme sted, var ved hoveddøren.

Indenfor var en lille forgang, - døren til venstre førte ind til kontoret, hvor telefonen hængte. Denne blev ofte brugt af folk, som ikke selv havde telefon. Lige for var døren til butikken, hvor vi som børn syntes, at næsten alt fandtes. Al plads var udnyttet, både på disk og hylder, ja - selv under loftet hang forskelligt isenkram og børstevarer. Til højre var der en bæk, som blev flittigt brugt. Der var tid til snak, når man kom i Brugsen. Nogen kom dagligt, ja næsten på faste tidspunkter. Varerne de skulle købe, var ofte de samme, en rulle skrå, tobak eller lignende. Maleren kom hver morgen og købte tre store cigarer. Den første blev tændt ude på trappen, så det tydeligt kunne ses, at nu var han klar, til at begynde dagens arbejde. Om formiddagen var det mest mændene, der sad på bænken. Over middag kom karlene, måske for at handle lidt, oftest kun for at få en snak og høre sidste nyt. Sådan skiftede det efter dagens og byens rytme.

Dysken var en vinkel kun afbrudt af en gennemgang ud for døren til pakhuset, bagpå var den udstyret med masser af skuffer, og vi underes over, hvordan man fandt rundt i dem. Det kunne også knibe, når der kom en ny medhjælper.

Først for var arbejdstøj og lærred - udvalget var vel ikke stort, men passede godt til behovet. Et stativ med fire ruller lærred af de mest brugte kvaliteter stod på disken. Midtfor stod et flot stativ med indpakningspapir, ovenover en snild indretning til snor. Derefter fulgte den flotte messingvægt med de mange spændende lodder.

Yderst mod gaden stod pulten med skrivetøj, den var der noget alvorligt over - det var jo her, man blev *SKREVET*.

På væggen bagved, ud mod øst, var der mange spændende ting, legetøj, gaveartikler og meget andet. I vinduet var der plads til små udstillinger, som især var spændende til jul, med både mekanisk- og trælegetøj. Skufferne og hylderne fortsatte rundt med væggen. De var fyldte med svedsker, rosiner, abrikoser og krydderier, hvilket gav en herlig duft i lokalet. Under den store vægt stod bolchedåserne med brystsukker. De blev solgt i sirligt vredne kræmmerhuse fra 2 øre og opefter.

I dørkarmen ud til bagbutikken - pakhuset - sad et sindrigt apparat, til at kontrollere om de elektriske pærer var i orden. Det var jo nyt, så der kunne være fejl. Ved døren ud til pakhuset stod kakkelovnen og oven på den sirupsspanden, hvilket var praktisk ved vintertide, da det skulle måles af i medbragte glas.

Bag ved døren, først for i pakhuset, hang røgvarer, pølser og flæsk, samt et stort bundt klipfisk. Det er mærkeligt med lyde, jeg kan tydeligt huske den raslende lyd af klipfisk, når der blev gennemtræk. Ellers var det store sække med kolonialvarer, der stod derude. Alt skulle jo vejes ud i poser, inden det kom i butikken.

I kælderen var der reb og andre varer, der ikke var gode at have i butikken. Der var også en stor - sådan virkede den på os - tønde til petroleum. Når den skulle fyldes, kom den store petroleumsvogn fra D.D.P.A - nok den største vogn vi så dengang - med tre svære heste for. Der var stort salg af petroleum, idet elektriciteten var nyinstalleret, hvorfor de fleste stadig brugte petroleumslamper.

På loftet var alle de varer, som ikke solgtes så ofte. Her var også to værelser, ét til uddelerens familie og ét til fremmede medhjælpere.

Ved nordgavlen var en tilbygning. Her var hegnstråd, tjære, slibesten og høstredskaber. Der var også to hestebåse, som dog aldrig blev brugt. Til gårdsiden var der et lille vaskehus og to lokummer med tremmedøre.

To gange ugentligt blev der kørt varer ud. Det var en eftertragtet stilling at blive brugskusk. Turen blev udliciteret hvert år, men det var i mange år Jens Marinus Christensen, Snildemose, der kørte. Travlheden var stor, når vognen skulle læsses. Forud var der modtaget bud pr. telefon eller pr. bud. Der var pakker i alle mulige størrelser, og så det før omtalte petroleum - det skulle der passes på - så der stod en stor dunk med aftapningshane og

potmål i et hjørne af vognen, med hvilket Jens Marinus kunne udmåle til kunden.

I butikken hang også et skilt, hvorpå der med fede typer stod:

**HER MODTAGES KUN HELE,
FRISKE OG NYLAGTE HØNSEÆG.**

Der var en god grund til skiltet. Da de fleste høns gik frit omkring, var det en yndet sport at finde æg. Når man havde fundet en rede skete det tit, at hønen havde ruget på æggene en tid og det var jo ikke godt at købe æg med begyndende kyllinger i. En kone i nabolaget havde nogle få høns, og når hun havde for mange æg, gik hun i Brugsen med dem. Her afleverede hun hver gang hele remsen - med hele, friske nylagte o.s.v. Vi drenge kunne godt finde på - hvis vi havde fundet æg - at abe efter.

Nu har vor Brugs bestået i hundrede år og overlevet de senere års, for andelstanken, vanskelige kår. Vi må håbe, at noget af de gamles idealisme kan overføres til nye tider. Vaner og varelager har ændret sig enormt i den tid jeg kan huske. Det der i min barndom drejede sig om øre, er nu blevet til kroner. En ting håber jeg ikke ændres: Den personlige kontakt! Den er heldigvis stadig i behold i Hørning Brugsforening.

Plads skal der til..

af Viggo Karlsen.

Søndag den 10. december 1933 inviterede bestyrelsen for Hørning Brugsforening til indvielse af de nye butikslokaler på Langgade.

Inden man kom dertil, havde der været mange drøftelser og møder i byen om dette byggeri. Den gamle butik havde været i brug siden 1895 og var nu blevet utidssvarende. Bestyrelsen havde til generalforsamlingen i efteråret 1932 som punkt 4: Forslag til opførelse af ny Brugsforening. Afstemningen viste 45 for at bygge og 30 imod.

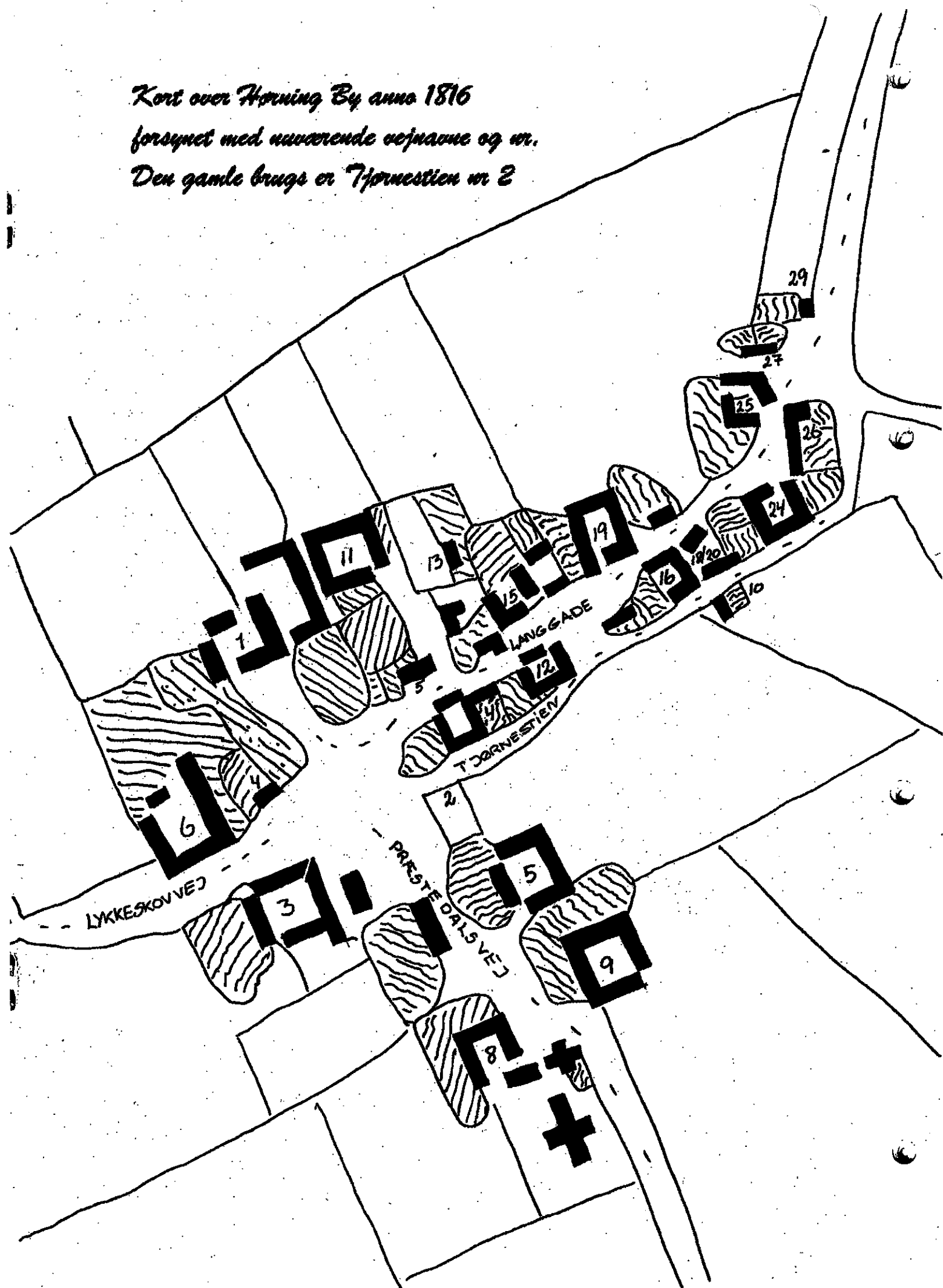
Der var to grunde som kunne købes til formålet. Den ene var, hvor nu Jesper Brynildsen bor, overfor forsamlingshuset. De eksisterende bygninger, som dengang var i dårlig stand, skulle så rives ned. Begrundelsen for denne plads var, at den lå midt i byen over for skolen. Skolebørnene kunne let bringe varer med hjem. Imod talte det lille grundareal med vanskelige tilkørselsforhold. Bygningen skulle i givet fald opføres i to etager.

Den anden grund, som blev den foretrukne, var hvor Brugsen nu findes. Her var mere udenomsplads. Efter at bestyrelsen havde set på nyopførte

Kort over Hørning By anno 1816

forsynet med nuværende vejnavne og nr.

Den gamle brugs er Tjørnestien nr 2

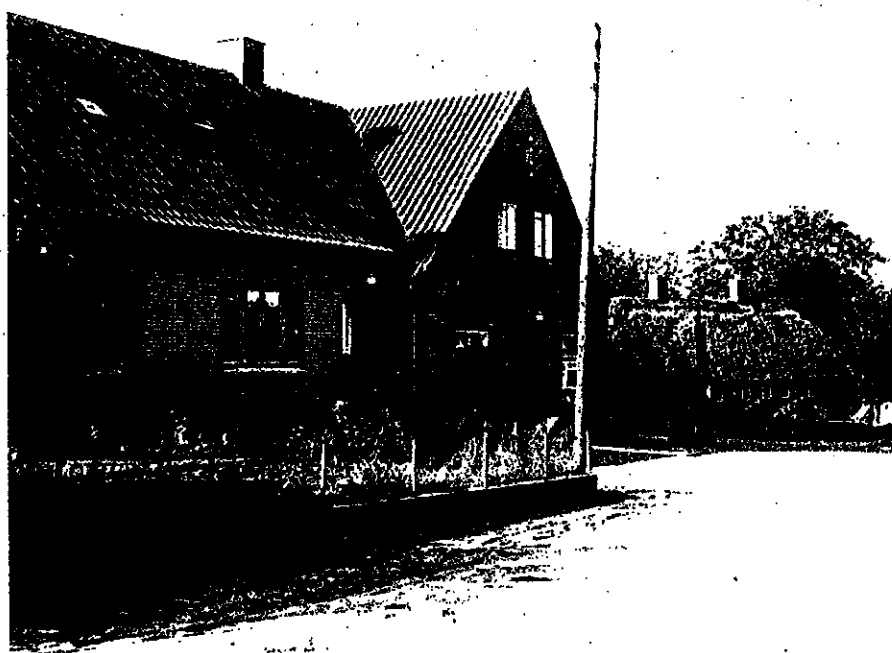

butikker flere steder, blandt andet i Egebjerg ved Horsens, fik man det ny-oprettede FDB arkitektkontor til at udføre tegningerne for byggeriet, netop med Egebjerg Brugsforening som forbillede.

Inden man kom i gang med arbejdet, kom der krav om en ekstraordinær generalforsamling fra 22 medlemmer. Man ønskede, på grund af de dårlige tider, at drøfte sagen endnu engang, eventuelt udskyde byggeriet. Efter behandling og afstemning, 52 for og 29 imod, vedtog man at bygge. På endnu en ekstraordinær generalforsamling vedtog man at opføre Brugsen hvor den nu ligger med 49 stemmer, for bygning midt i byen stemte kun 13 for.

Efter disse generalforsamlinger og diverse bestyrelsesmøder kunne man indhente tilbud på byggeriet. Der indkom 51 tilbud. Blandt disse valgte man stort set de lokale håndværkere. Hele byggeriet, alt inklusive, kostede ikke over 25.000 kr.

Da mange af byens beboere ikke kender, eller husker butikken før omforandringen i 1963, vil jeg forsøge at beskrive den:

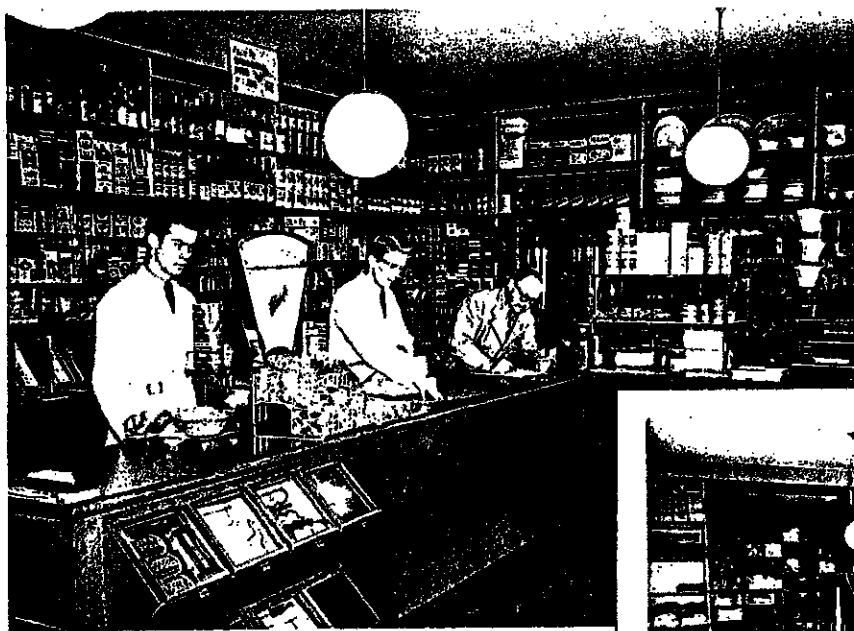

Høring Brugsforening 1938

Butikkens længde var som facaden i dag, bagvæggen var der, hvor de første jernsøjler er. Gennem en dør i bagvæggen kom man ud til en afsats med tre trin op til venstre til bagbutikken. På højre side var døren til kælderen. Fra bagbutikken, som var ca. fire meter bred, gik en dør ud til lageret. Fra lageret var der en opgang til butiksloftet. I muren mod Mathiesen hus var der en læsserampe med dobbeltdør.

Bygningen med den store port er opført i midten af 1950'erne. Det som nu er bagbutik var dengang kulrum og vaskehus. Butikskælderen bestod af tre rum og adgangen hertil var gennem en lem under læsserampen.

Indretningen af butikken var typisk for 1930'erne. Gennem en dør midt i facaden, mellem de to butiksvinduer, kom man ind på klinkegulvet. Ekspeditionsdisken var parallel med facaden. Til venstre var en glasdisk med manufaktur og til højre disken med isenkram. Bag diskene var der bræddegulv. Der var gjort mere ud af inventaret end tilfældet er idag. Der var malede hylder indrettet til de specielle formål, garnreoler, stofhylder med mere. Ligeledes var der hylder med glas foran til chokolade, krydderier og tobaksvarer. En kaffemølle med to store forkromede beholdere var der også. Man gik ikke selv rundt og fandt varerne, men afleverede sin bestilling ved disken, hvorefter personalet hentede varerne henholdsvis på hylderne bag disken, på lageret og i kælderen.

Aage Karlsen med medhjælper.

Næsten alt salg foregik på kredit, hvilket blev registreret i en kontrabog. Årets overskud fordeltes i forhold til det dividendeberettigede køb.

Varesortimentet var væsentligt forskelligt fra idag. Der var ingen dybfrost, kødvarer, frisk brød og mælk. Ikke de mange forskellige morgenmadsprodukter, vaskemidler, kosmetik og frisk frugt. Der var mel, gryn, sukker, blød sæbe, soda og sæbespånere. Næsten alt kom hjem i 50 eller 100 kg.

sække, eller tromler og tønder. En væsentlig del af personalets tid blev derfor brugt i bagbutikken til afvejning i 1, 2 og 5 kg. poser.

Der var til gengæld betydelig flere varer inden for manufaktur og isenkram. Der var garn, strømper, stof i metermål og arbejdstøj. Selv et stort udvalg i pynteknapper og brodereregarn var der. Indenfor isenkram var der søm, skruer, redskaber som grebe, skovle, forke og diverse skafter hertil, reb, drivremme og jerntøjr til kreaturer. Til brug i husholdningen var der gryder, pander, glas og andet porcelæn. Endelig var der et stort udvalg i markfrø og bindegarn.

Et kapitel for sig selv - en ting som ikke fandtes, var øl og spiritus. I paragraf 2 i "Love for Hørning Brugsforening" står der ordret:

Øl og anden spiritus må ikke under nogen som helst form indføres i foreningen, eller være genstand for uddeling til foreningens medlemmer.

Når Brugsen så konsekvent var "tørlagt", skal det ses med den tids øjne. Afholdsbevægelsen stod meget stærkt. De som stiftede foreningen i 1895, havde set hvilke sorger og problemer, den billige brændevin havde forvoldt i byen. Sidst i 1940'erne var der flere gange forslag om at optage øl og vin i varesortimentet. Efter flere følelsesladede indlæg på generalforsamlingerne, vedtog man omkring 1950, at øl og vin kunne købes af medlemmerne.

Krigen 1940-45 med dens restriktioner og rationeringer gav mange problemer for Brugsen. Næsten alle de daglige forbrugsvarer var på "mærker". Den lille tildeling af ikke rationerede varer, som kom til Brugsen, skulle fordeles af uddeleren blandt medlemmerne. Det kunne synes som en nem opgave, men tobak var næsten som hård valuta, så selv ikke-rygere skulle tilgodeses. Når månedens tobakration kom fra FDB's afdeling i Randers, blev den opbevaret i pengeskabet, indtil den kunne udleveres til medlemmerne. Først i 1952 ophørte rationeringerne på smør, kaffe og sukker.

I begyndelsen af 1960'erne kom selvbetjeningssystemet og mange brugser, heriblandt Hørning, blev gennemgående ændret.

I sommeren 1963 blev den nuværende butik indviet.

Hdviklingen tager fart

Af Kaj Nielsen.

Når jeg her i anledningen af 100 året for Hørning Brugsforening, skriver lidt fra tiden som formand for Brugsen (1973-85), vil jeg begynde med at gå tilbage til 1968. FDB nedsatte det pågældende år et planlægningsud-

valg, med henblik på at danne Danmarks Brugsforening, det vi idag kalder DB. Udvalget kom med et materiale, der viste, at halvdelen af de 1562 brugser, der var med i deres undersøgelse, havde tilbagegang i omsætning i året 66-67 og 506 foreninger havde negativ driftsresultat. Derfor konkluderede udvalget, at mange hundrede foreninger ville ophøre med at drive selvstændig butiksvirksomhed i de efterfølgende år.

Det resulterede i, at FDB's vedtægter blev ændret på en generalforsamling som fandt sted den 25. maj 1971 i KB -hallen. Vedtægtsændringerne gik ud på, at FDB og brugsforeningerne kunne fusionere og at FDB skulle kunne drive detailhandel.

I januar 1973 fusionerede HB (Hovedstadens Brugsforening) med FDB. HB havde i 1960'erne overtaget næsten alle brugsforeninger i Danmarks større byer. Fra dette tidspunkt drev FDB hermed selv butikker over hele landet.

Efter min mening er det nok det største nederlag brugsforeningernes oprindelige ånd har lidt. Det lokale ansvar blev taget fra medlemmerne. Hvis en butik ikke kunne give overskud, kunne man bare lade FDB overtage den. Når den efter få år så blev lukket af FDB, kunne man give FDB skylden.

I 70'erne og 80'erne blev det sværere og sværere at være en lille landsby-brugs. Det mærkede vi også her i Hørning. Der kom et andet indkøbsmønster. Lavprisvarhusene skød op. Bilka i Tilst betød nok ikke så meget for Hørning. Værre var Haudal i Paderup, som blev åbnet i 1979. Samtidig kom discountkæderne over hele landet og sidst men ikke mindst, kom det på mode med tilbudsvarer.

Kundernes trofasthed over for lokalbutikkerne forsvandt delvis. Det blev en sport at køre efter tilbudsvarer. Det er nok aldrig gået op for os kunder, at den med gyngerne og karrusellerne også fungerer inden for dagligvarer-området.

Sammen med landets øvrige små brugser mærkede vi også her i Hørning, at FDB blev vanskeligere at samarbejde med. I stedet for at have FDB som medspiller, mærkede vi dem nu i hørere grad som modspiller. Vi var og er efterhånden blevet en lille og ubetydelig brik for dem. Det er mit indtryk, at for FDB er der ikke noget der hedder solidaritet, i hvert tilfælde ikke over for de mindste brugser. Det mærker vi desværre også her i 100 året, hvor vi på grund af elektronisk medlemskort, bliver skrottet af FDB.

Selv om min tid som formand for Brugsen gav mange bryderier, var det heldigvis også spændende år. Vi, uddeler og bestyrelse, forsøgte som nu, at leve op til medlemmernes krav. Men vi var jo også betroet ansvaret for Brugsens økonomi.

Med Ove og Rita Kristensen som uddelerpar skulle der ske noget i Brugsen. De havde "gå på modet". I 1973 blev vareturen afskaffet, det var nok lidt svært for os medlemmer uden for Hørning, at forstå nødvendigheden af. Derfor var det glædeligt, at de følgende år viste pænt stigende omsætning. En forandring var det også, da Rita og Ove flyttede i eget hus. Indtil da havde uddelerparret altid boet ved Brugsen

I 1977 blev der købt en køler mere til butikken. Det betød at vores ferskvareromsætning steg med 40%. Det var desværre også året, hvor dividenden blev afskaffet. Dividenden havde siden Brugsens start været en vigtig del af fællesskabet. Tilbage i 20'erne blev der udbetalt helt op til 14% i dividende. Men konkurrencesituationen var efterhånden blevet så hård, at hvis vi fortsat skulle eksistere, måtte vi afskaffe dividenden. Samme år blev vores vedtægter lavet om, fra solidarisk ansvar til begrænset ansvar.

Desværre var der dette år også to af vores nabobrugser, der måtte lukke, Vester Alling og Fausing.

I 1978 var vi til debatmøde i Assentoft angående regionplan, hvor der indgik, at Haudal søgte tilladelse til, at opføre et lavprisvarerhus i Paderup. Efterfølgende sendte vi protestskrivelser til Århus Amtsråd og Sønderhald Kommune, da vi mente det var en trussel mod vores lokalsamfund. Haudal åbnede sit lavprisvarerhus i Paderup i august 1979. Det medførte en stærk priskrig, som vi var meget berørte af. Priskrigen var dog hårdest ved Haudal, for allerede i juni 1980 overtog FDB hans forretning. Dermed var OBS i Paderup skabt, for os var det som, at komme fra asken og i ilden. Nu var det lige pludselig Brugsens varer man kunne købe billigere i Paderup.

I mine følgende 5 år i bestyrelsen for Brugsen, førte det til mange diskussioner mellem Hørning Brugs og OBS-FDB. Vi fra Hørning mente ikke, vi fik de samme indkøbsmuligheder, som FDB gav deres egen forretning OBS. Om vi ikke opnåede andet, så blev vi i hvert tilfælde kendt på vores kredsgeneralforsamlinger. Det førte også til, at kredsen i september 1984 havde en åben-hus aften i Hørning og OBS for uddelere og bestyrelser. Ikke mindre end 135 tillidsvalgte besøgte vores Brugs den aften. Ved et efterfølgende traktement i OBS fik forsamlingen orientering fra henholdsvis

OBS og Hørning. Jeg tror et stort flertal fra forsamlingen havde forståelse for vores situation som lille landbrugs. Nok om OBS..

I foråret 1978 opsagde Ove sin uddelerstilling, da han havde fået job som bogholder i Allingåbro Centralforening. Så stillingen som uddeler blev opslået ledig fra den 1. maj 1978. Der kom tre ansøgere; Førstemand Lars Bo Jensen, Trige, førstemand Mads Christensen, Randers og uddeler Henry Jensen, Glarbo. Som I jo ved blev det Henry og Betty valget faldt på. Trods en vanskelig tid med hård konkurrence og en butik mere i Hørning, blev det til nogle gode år i Brugsen. Alle andre små brugser i vor kommune forsvandt. En del år før lukkede Drastrup, Hannebjerg og Årslev Brugs. Siden Vester Alling og Fausing og sidst Øster Alling og Uggelhuse. De to sidste lukninger var omtrent ved at tage modet fra os. Grunden til at Hørning Brugs har kunnet overleve, da de andre små brugser lukkede, tror jeg er, at vores skiftende uddelere har forstået, at holde udgifterne nede.

Til slut vil jeg omtale vores generalforsamlinger, det er jo her demokratiet skal vises og Brugsens linie lægges. For at vi kan få en god generalforsamling, er det vigtigt, at medlemmerne møder op. Vi oplevede op gennem 70'erne, at tilslutningen blev mindre og mindre. I 1977 blev vi i bestyrelsen enige om, at gøre generalforsamlingerne mere indholdsrige og spændende. Det betød, at beretningen skulle være knap så tør og fællesskabet efter generalforsamlingen mere livlig. Vi oplevede da også i de følgende år, at der mødte 60 til 80 medlemmer op. Det blev til mange gode debatter og særdeles festligt samvær.

Med håbet om, at Brugsen fortsat må være vores indkøbs- og samlingssted, vil jeg ønske vores uddeler Kirsten og vores bestyrelse tillykke med 100 året og tak for jeres indsats.

Hædelere gennem tiden....

Severin Rasmussen	1895 - 1927
Aage Karlsen	1927 - 1961
Viggo Karlsen	1961 - 1970
Ove Kristensen	1970 - 1978
Henry Jensen	1978 - 1987
Betty G. Jensen	1987 - 1992
Casper Brøste	1992 - 1995
Kirsten Dahl Damkjær	1995 -

Formænd:

Niels Hornbæk	1895 - 1905
Ejnar Krarup	1909 - 1914
Søren Møller	1914 - 1915
Laurs Laversen	1915 - 1916
N.P. Nielsen	1916 - 1919
Jens Ludvigsen	1919 - 1923
Ejnar Krarup	1923 - 1930
Kristen Juul	1930 - 1937
Peder Hansen	1937 - 1942
Michael Nielsen	1942 - 1944
Svend Ludvigsen	1944 - 1945
Laurs Laversen	1945 - 1951
Niels Hornbæk Rasmussen	1951 - 1958
Ejner Jensen	1958 - 1966
Peter Kirkegård	1966 - 1972
Niels Kristoffersen	1972 - 1973
Kaj Nielsen	1973 - 1985
Lars Dallerup	1985 - 1986
Clement Bendtsen	1986 - 1990
Ove Kristensen	1990 - 1994
Lone Thinggaard Larsen	1994 -

Og sådan gik det til.

At vores Brugs er det, den er idag, Meget mere kunne være skrevet af stort og småt. Vi håber, at disse ord har været med til at give et indblik i Hørning Brugsforenings historie og måske også at give stof til eftertanke. For er det kun en uordentlig tanke, eller er det rigtigt, når de gamle købmandsgårdes magt pludselig ligner den magt og indflydelse, nutidens dagligvarekæder har? Måske er tiden inde til endnu en frigørelse? Lad os håbe det - for demokratiets skyld.

Med disse ord forlader vi de første 100 år og tager de første forsigtige skridt mod det kommende årtusinde. Præcis som nogle modige kvinder og mænd gjorde for et hundrede år siden i Hørning

FOR DOKUMENTER AF
FØRSTE KLASSE,
som koster 2400 Kroner

Stempel-Tarif No 26.

FOR DOKUMENTER AF
ANDEN KLASSE,
som koster 9600 Kroner.

Taxt: 16 Kroner.

Næringsbevis paa Detailhandel.

Efter Regjering, og de Næringslægenes Betsamlinger er opfyldte,
meddeles hermed

Nærings Næringsforening

nærmere Næringsbevis, hvorefter den er berettiget til indadtil Ledselseshed i
København Nærings Kommune at forhandle enhver Vareart i indvortes Par-
ter, som ikke er den for Handel i Høst anviste Grænse, dog at indvortes
den Landvarensprodukter kunne forhandles i hvidvarehandel Parter.

Da den Næringsbevis er i fælg Næringslægenes § 75 indlydende
lyder:

1. de alledeceituerer, der er forbeholdte Apothekerne,
2. alledeceituerer, der hvide under alledeceituererhandel,
3. alle Slags de alledeceituerer alene Drikke.

4. Næringsbevis til København Nærings Kommune er sat 90 Kroner

til Betragtning under Høst og Hvidvarehandel.

Præget af Næringslægenes Høst, København, den 14. November 1875

Comm.

